

مقایسه باورهای ارتباطی در مردان متقاضی طلاق با مردان خواهان ادامه زندگی مشترک

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱/۲۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۱۱/۵

رقیه نوری پور لیاولی^{۱*}

علی فتاحی آشتیانی^۲

محمدرضا عبدی^۳

جویا پور پهلوان^۴

سمیرا سهیلی زاده^۵

چکیده

مقدمه: باورهای ارتباطی زوجین به عنوان یکی از عوامل بین فردی مؤثر، نقش مهمی در بروز طلاق‌ها داراست. این پژوهش باهدف مقایسه باورهای ارتباطی در مردان متأهل متقاضی طلاق با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک انجام شده است. **روش:** در این پژوهش ۱۲۰ نفر از مردان متأهل شهرستان رشت طی شش‌ماهه نخست سال ۱۳۹۳ از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. از این تعداد ۶۰ نفر شامل مردان متأهل متقاضی طلاق بودند که از طریق مجتمع حقوقی و قضایی دادگاه خانواده رشت به مراکز مشاوره این شهرستان ارجاع شده بودند و در مقیاس گرایش به طلاق، نمره بالایی کسب کردند و ۶۰ نفر شامل مردان متأهل ساکن این شهرستان بودند که تمایل به ادامه زندگی مشترکشان داشتند و در مقیاس گرایش به طلاق، نمره بسیار پایینی به دست آوردند. از سیاهه باورهای ارتباطی (RBI) و پرسشنامه محقق ساخته گرایش به طلاق استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش تحلیل واریانس چندمتغیره (MANOVA) استفاده شد.

*۱ (نویسنده مسئول) دانشجوی دکترا مشاوره، دانشگاه الزهرا، تهران ۰۹۱۱۸۱۸۷۳۱۸

nooripour.r@gmail.com

۲ استاد روان‌شناسی بالینی دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا...، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، تهران

۳ کارشناس ارشد مشاوره خانواده، مرکز مشاوره آوای امید، رشت

۴ کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد تنکابن، ایران

۵ کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

یافته‌ها: یافته‌های تحقیق بیانگر وجود تفاوت معنادار ($p < 0/005$) بین دو گروه در چهار خرده مقیاس باور به مخرب بودن مخالفت، باور به عدم تغییرپذیری همسر، کمال‌گرایی جنسی، باور به تفاوت‌های جنسیتی و عدم وجود تفاوت معنادار بین دو گروه در خرده مقیاس توقع ذهن‌خوانی بود.

نتیجه‌گیری: می‌توان برنامه‌های آموزشی قبل ازدواج را به منظور شناسایی فاکتورهای ارتباطی پیش‌بینی‌کننده طلاق و به کاهش آن عوامل استفاده نمود.

واژه‌های کلیدی: باورهای ارتباطی، طلاق

Comparison of Relationship Beliefs in men Seeking Divorce and Married men who want to continue common life

Roghieh Nooripour
Ali Fathi Ashtiani
Mohamad Reza Abdi
Joya Pour Pahlevan
Samira Soheilzadeh

Abstract

Introduction: Couples relationship beliefs as one of the effective interpersonal factors plays important role in the incidence of divorce. This study aimed to compare the relationship beliefs of married men who seek divorce with married men who wish to continue their common life.

Method: In this study 120 married men in Rasht city during the first half of 2014 were selected through convenience sampling. Among these people, were 60 married men who seek divorces and were referred to complex legal counseling centers in Rasht city and got a high score in tendency to divorce, and 60 married men were living in city who wished to continue their common life and got very low scores in comparison to men who had tendency to divorce. The relationship beliefs Inventory (RBI) and researcher made questionnaire for tendency to divorce were used. For data analysis, a multivariate analysis of variance (MANOVA) was used.

Results: The results indicated that there are significant differences ($p < 0.005$) between two groups in the four subscales: opposing destructive belief, belief in the lack of wife variability, sex perfectionism, beliefs of gender differences and there was no significant difference in expected mind reading subscale.

Conclusion: These findings can be used in educational programs before marriage for identifying relationship factors related to divorce in order to reducing divorce.

Keywords: relationship beliefs, divorce

مقدمه

ازدواج در مقایسه با سایر روابط انسانی، بهترین فرصت برای تجربه خوشبختی، حمایت اجتماعی و صمیمیت است و افراد را به گونه‌ای به هم پیوند می‌دهد که در روابط دیگر میسر نیست (فاورز^۱، ۲۰۱۳)؛ اما طلاق در زمره غم‌انگیزترین پدیده‌های اجتماعی است که متأسفانه طبق آمار، این پدیده در کشور ما در حال افزایش است. بر اساس آخرین آمار اعلام‌شده از سوی سازمان ثبت و احوال کشور در سال ۱۳۹۳، در هر ساعت به‌طور متوسط ۱۸ طلاق در کشور به ثبت رسیده است. در این میان نیز استان البرز با سه ازدواج در مقابل یک طلاق و استان‌های تهران و گیلان به ترتیب، بیش‌ترین آمار مربوط به طلاق را دارا می‌باشند.

در رویکردهای خانواده درمانی، دیدگاه‌های گوناگونی در مورد علل طلاق مطرح شده است. دیدگاه انتقال بین نسلی، پدیده طلاق را نتیجه تعارضات حل‌نشده خانوادگی و شخصی اولیه زوجین می‌داند. همچنین دیدگاه روان‌پویایی ریشه اکثر مشکلات زوجین را نتیجه تعارضات حل‌نشده دوران کودکی می‌داند (هاروی^۲، ۲۰۱۱). کتری و اری^۳ (۲۰۰۶) بر اساس رویکرد تحولی و چرخه زندگی، طلاق را پدیده‌ای غیرمعمول در چرخه زندگی خانواده می‌دانند. آن‌ها معتقدند که بین سبک‌های ارتباطی و تعارضات زناشویی رابطه وجود دارد و زوجین دارای تعارض زناشویی بیشتر دارای سبک‌های ارتباطی غیرمنطقی‌تر هستند. این افراد، مراحل طبیعی چرخه زندگی زناشویی را رابطه عاشقانه و ازدواج می‌دانند. مشکلات روان‌شناختی زوجین عامل اصلی طلاق می‌باشد (جعفری، ۱۳۸۷). نظری بولانی (۱۳۸۸) در پژوهش خود، عدم توانایی زوجین در ایجاد ارتباط و نحوه عشق ورزیدن به یکدیگر را یکی از علل طلاق زوجین مطلقه مطرح می‌کند. به‌طورکلی روابط زوجین عامل مؤثری در زندگی زناشویی آنان است که در صورت مختل شدن می‌تواند رابطه زناشویی را با مشکل جدی مواجه سازد، از طرف دیگر با ایجاد و تغییر و بهبود روابط زناشویی می‌توان تعارضات زناشویی را کاهش داد و از بروز مشکلات بعدی همچون طلاق جلوگیری کرد (نیکولز و شوارتز^۴، ۲۰۱۱). از دیگر دلایل اصلی بروز طلاق می‌توان به مطلوب نبودن فرآیند همسرایی (صیاد پور، ۱۳۸۴)، نارضایتی‌های جنسی، فقدان آموزش در خصوص مهارت‌های زندگی (همامسی^۵، ۲۰۱۰) عدم سازگاری سبک‌های دلبستگی زوجین، باورها و نگرش‌های ناکارآمد و انتظارات غیرمنطقی از ازدواج (صاحبی، ۱۳۸۵) ناهمسانی‌های فرهنگی و اجتماعی و فقدان تفاهم شخصیتی (بمیجو و پیریتو^۶، ۲۰۰۶) اشاره کرد.

1 Fowers

2 Harway

3 Kettrey & Eery

4 Nichols & Schwartz

5 Hamamci

6 Bemejo & Prieto

ارتباط صحیح کلامی و غیرکلامی، اساس یک زندگی زناشویی موفق است (برنارد و دیگاسپ^۱)، ۲۰۰۹). باورهای ارتباطی ناکارآمد از دیگر عوامل مشکل‌ساز در زندگی زناشویی هستند. باورهای ارتباطی ناکارآمد گرایش‌هایی هستند که باعث می‌شوند فرد در ارتباط با همسر خود در زندگی زناشویی به شیوه‌ای ناکارآمد و غیرمنطقی برخورد کند و باعث بروز مشکلات جدی در ارتباط زوجین باهم دیگر خواهد شد. در این باورها زوجین طبق عقیده و ذهنیت منفی‌ای که در رابطه زناشویی با همسر خود دارند، رفتار می‌کنند و بسیاری از باورهای ارتباطی ناکارآمد را در رابطه با همسر خود به عنوان واقعیت پذیرفته‌اند و همین امر باعث به وجود آمدن مشکلات ارتباطی‌ای بیشتر زوجین با همدیگر خواهد شد (ادیس و بمارد^۲، ۲۰۱۲).

باورهای ارتباطی در کیفیت ارتباط نقش دارند. همچنین آن‌ها عوامل مهمی در تعهد شخصی افراد در باقی ماندن در روابط عاشقانه هستند. باورهای ارتباطی غیرمنطقی در واقع گرایش‌هایی هستند که فرد را در تغییر رویدادهای ارتباطی صمیمی در یک سبک غیرمنطقی تحت تأثیر قرار می‌دهند (ایورتزون، لوتزن، اسوسون و اندرشید^۳، ۲۰۱۰). باورهایی نظیر این باور که همسران تغییر پذیراند در بیشتر مواقع سبب حفظ ارتباط شده و به تداوم رابطه کمک می‌کند (کارنی و مک‌نالتی^۴، ۲۰۰۱). دیویس^۵ (۲۰۰۶) در مطالعه خود دریافتند که بین رفتارهای حل تعارض زوجین و رضایت زناشویی آن‌ها ارتباط وجود دارد. رضایت زناشویی با تعداد دفعاتی که هر یک از زوج‌ها از رفتارهای مخرب، مشارکت در تعارض، اجتناب و تدافعی بودن استفاده می‌کنند ارتباط منفی وجود دارد و از طرفی با تعداد دفعات کاربرد استراتژی‌های سازنده، موافقت، کاوش متقابل، مقصود و مصالحه رابطه مثبت و معنادار دارد (ایلیبکر و ویسمن^۶، ۲۰۱۱). صفوی، محمودی، قصاب مظفری (۱۳۸۵) در مطالعه خود تحت عنوان بررسی و مقایسه رابطه بین باورهای ارتباطی و تعارضات زناشویی که بر روی زوجین مراجعه‌کننده به دادگاه انجام دادند دریافتند که بین باورهای ارتباطی و تعارضات زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج تحقیق آن‌ها همچنین نشان داد که بین باورهای ارتباطی و خرده‌مقیاس‌های تعارضات زناشویی در همه مؤلفه‌ها به جز مؤلفه کاهش رابطه جنسی، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه فردی با خویشان همسر و جدا کردن امور مالی در مردان و همچنین بین تعارضات زناشویی خرده‌مقیاس‌های باور ارتباطی در همه مؤلفه‌ها به جز دو مؤلفه کمال‌گرایی جنسی در زنان و توقع ذهن‌خوانی در زنان و مردان رابطه معناداری وجود دارد. ادیب راد و ادیب راد (۱۳۸۵) در مطالعه‌ای تحت عنوان بررسی و مقایسه رابطه باورهای ارتباطی با دل‌زدگی زناشویی در زنان متقاضی طلاق و زنان مایل به ادامه زندگی مشترک نشان داد که باورهای ارتباطی زنان متقاضی طلاق به‌طور

1 Bernard & Digusppe

2 Addis & Bemard

3 Ewertzon, Lützen, Svensson & Andershed

4 Karney & Mcnulty

5 Davies

6 Uebelacker & Whisman

معنی‌داری بیشتر از زنان مایل به ادامه زندگی مشترک بود و میزان باورهای عدم‌تغییر پذیری همسر و توقع ذهن و تخریب‌کنندگی مخالفت به‌طور معنی‌داری بیشتر از زنان مایل به ادامه زندگی مشترک بود ولی در دو خرده مقیاس باور به کمال‌گرایی جنسی و تفاوت جنسیتی بین دو گروه تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. حیدری، مظاهری، پوراعتماد (۱۳۸۴) در تحقیق خود با عنوان بررسی رابطه باورهای ارتباطی با احساسات مثبت نسبت به همسر در دانشجویان متأهل به این نتایج رسیدند که باور به عدم‌تغییر پذیری همسر هم در مردان و هم در زنان پیش‌بینی‌کننده احساس مثبت آنان نسبت به همسرانشان بوده و افزایش باور کامل‌گرایی جنسی در مردان پیش‌بینی‌کننده احساس‌های مثبت نسبت به همسر هست. همچنین نتایج نشان داد که باور به مخرب بودن مخالفت در زنان بیشتر از مردان است. همامسی (۲۰۱۰) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین باورهای ارتباطی و سازگاری زناشویی و رضایت زناشویی در زنان و مردان متأهل پرداخت. نتایج نشان داد که افراد متأهل دارای نمره سازگاری پایین نسبت به افراد متأهل دارای نمره سازگاری بالا به‌طور معنی‌داری باورهای ارتباطی بیشتری داشتند. به علاوه در تحقیقات بسیاری مشخص شد که باورهای ارتباطی بخش مهمی از سازگاری را توجیه می‌کند. وودز (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان بررسی تعارض نقش جنسیتی، نگرش‌ها نسبت به زنان و باورهای ارتباطی به این نتیجه رسید که بین باورهای ارتباطی و تعارض نقش جنسیتی رابطه معنی‌داری وجود دارد. به علاوه مشخص شد که نگرش‌ها نسبت به زن به‌طور معنی‌داری ارتباط بین تعارض نقش جنسیتی و باورهای ارتباطی را کاهش می‌دهد. استاکرت و بوریسک (۲۰۱۲) در تحقیق خود رابطه بین باورهای ارتباطی و سبک دلبستگی (ایمنی، دوسوگرا و اجتنابی) و ناراضی‌تبی ارتباطی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که افراد نایمن نسبت به کسانی که دارای دلبستگی ایمن هستند باورهای ارتباطی غیرمنطقی‌تری دارند. دلبستگی نایمن، با باورهای ارتباطی غیرمنطقی رابطه معناداری دارد و عدم رضایت از ارتباط نیز با باورهای غیرمنطقی رابطه دارد. همچنین مشخص شد که بین باور به توقع ذهن‌خوانی و سازگاری زناشویی همبستگی منفی وجود دارد و زنان باور به مخرب بودن مخالفت را بیشتر از مردان دارا هستند.

رابطه زناشویی یکی از قوی‌ترین رابطه‌های انسانی است که چگونگی آن پیامدهای گوناگونی برای همسران و دیگر اعضای خانواده در پی دارد (نظری، ۱۳۸۶). رفتار یک همسر در خلاً روی نمی‌دهد بلکه در رابطه با افراد و موضوعات و رویدادهای دیگر اتفاق می‌افتد و همچنین وقتی تغییرات در درون فرد رخ می‌دهد این تغییرات می‌تواند بر کل سیستم اثر بگذارد و این اثرات را می‌توان در رفتارها و پیامدهای رابطه‌ای اندازه‌گیری کرد. درواقع نوع ادراک و در نتیجه آن قضاوت بر رفتار همسر است که می‌تواند تکلیف سوگیری ارتباطی را روشن سازد (خوش کنش، ۱۳۸۶). بنا بر تحقیقات انجام‌شده یکی از اساسی‌ترین مشکلات زوج‌ها مشکلات ارتباطی در زندگی می‌باشد و با توجه به اهمیت و نقش

1 Woods

2 Stackret & Burisk

کلیدی باورهای ارتباطی در زندگی زناشویی، این پژوهش باهدف بررسی باورهای ارتباطی مردان متأهل و نقش آن در گرایش به طلاق انجام شده است. با توجه به اینکه اکثر مطالعات پیشین در این زمینه در خصوص بررسی باورهای ارتباطی زنان متقاضی طلاق انجام شده است در این مطالعه قصد بر آن است تا این موضوع از منظر مردان در آستانه طلاق بررسی گردد. شناسایی ابعاد باورهای ارتباطی زوج‌های در آستانه طلاق و مقایسه آن با زوج‌های عادی این بیش و آگاهی را به برنامه‌ریزان مسائل خانواده می‌دهد که با آموزش روش‌های برقراری ارتباط و اصلاح این باورها گام مهمی در جهت پیشگیری از طلاق بردارند.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، یک پژوهش کاربردی و بر حسب نحوه‌ی گردآوری داده‌ها و روش تجزیه و تحلیل آن‌ها، پژوهشی توصیفی همبستگی است.

جامعه، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری تحقیق حاضر شامل کلیه مردان متأهل متقاضی طلاق و مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک شهرستان رشت می‌باشند که از این میان، تعداد ۱۲۰ نفر از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس طی شش ماهه نخست سال ۱۳۹۳ انتخاب شدند. از این تعداد ۶۰ نفر شامل مردان متأهل متقاضی طلاق بودند که از طریق مجتمع حقوقی و قضایی دادگاه خانواده رشت به مراکز مشاوره این شهرستان ارجاع داده شده بودند و در مقیاس گرایش به طلاق، نمره بالایی کسب کردند و ۶۰ نفر شامل مردان متأهل ساکن این شهرستان بودند که تمایل به ادامه زندگی مشترکشان داشتند و در مقیاس گرایش به طلاق، نمره بسیار پایینی به دست آوردند. پس از اجرای یک مصاحبه اولیه و توضیح اهداف پژوهش و جلب همکاری آن‌ها، پرسشنامه‌های گرایش به طلاق و باورهای ارتباطی به ترتیب جهت تکمیل در اختیار آن‌ها قرار گرفت. جهت کاهش تأثیر متغیرهای مداخله‌گر، متغیر فرزند دار بودن یا نبودن شرکت‌کنندگان و همچنین مدت زمان ازدواج آن‌ها کنترل شد. بدین منظور صرفاً آن دسته از آزمودنی‌هایی که فرزندی نداشتند و از طرفی مدت زمان ازدواج آن‌ها ۵ سال به پایین بود در این مطالعه شرکت داده شدند. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان

گروه	فراوانی	میانگین سنی	انحراف استاندارد سن	میانگین مدت زمان ازدواج (بر حسب سال)
مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک	۶۰	۲۷/۵	۵/۳۳	۴/۳
مردان متأهل متقاضی طلاق	۶۰	۲۵/۷	۷/۴۲	۲/۹

ابزارها

جهت گردآوری داده‌ها، پرسشنامه همراه با مصاحبه به کار گرفته شده است. ابزارهای اندازه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش عبارت‌اند از:

- ۱- **مقیاس گرایش به طلاق.** این مقیاس، میزان تمایل و علاقه زوجین به جدا شدن از یکدیگر و گسستن پیوند زناشویی‌شان را می‌سنجد. در این مقیاس با تأکید بر سه بعد شناختی، عاطفی و رفتاری گرایش به طلاق از ۱۵ گویه محقق ساخته استفاده شده است. به‌عنوان مثال، برای سنجش بعد شناختی طلاق گویه‌هایی نظیر "امروزه طلاق زیاد شده است"، "طلاق کانون خانواده را متلاشی می‌کند"، و... طراحی شده‌اند. برخی از گویه‌ها، نظیر "طلاق گرفتن راهی درست برای پایان دادن به اختلافات خانوادگی است"، "طلاق گرفتن رهایی از جهنم اختلافات است" و... برای سنجش بعد عاطفی طلاق طرح گردیده بودند. همچنین از گویه‌هایی نظیر "حاضرم طلاق بگیرم حتی اگر شده چندین بار به دادگاه بروم"، "حاضرم طلاق بگیرم حتی اگر شده از حقوق و دار و ندارم بگذرم"، و... جهت سنجش بعد رفتاری گرایش به طلاق استفاده شده است. از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا میزان موافقت یا مخالفت خود را با گویه‌های ۱۵ گانه مقیاس (به‌صورت مقیاس لیکرت از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) مشخص نمایند. دامنه احتمالی پاسخ‌های هر پاسخگو می‌تواند از صفر (کاملاً مخالف با تمام گویه‌ها) تا ۶۰ (کاملاً موافق با تمام گویه‌ها) در نوسان باشد. هر چه نمره فرد در این مقیاس بالاتر باشد بیانگر گرایش قوی‌تر او نسبت به طلاق است و بالعکس، هر چه نمره پایین‌تر باشد گرایش به طلاق در فرد ضعیف‌تر است. ضریب پایایی^۱ محاسبه شده برای مقیاس میزان گرایش به طلاق بر اساس ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس در مطالعه ریاحی، علیوردی نیا و بهرامی کاکاوند (۱۳۸۶) برابر با ۰/۶۱ و در مطالعه حاضر برابر با ۰/۷۳ بوده است که بیانگر همسازی درونی^۲ نسبتاً مناسب بین گویه‌های طرح‌شده در مقیاس مذکور است.
- ۲- **سیاهه باورهای ارتباطی^۳ (RBI).** این پرسشنامه که دارای ۴۰ سؤال است به منظور اندازه‌گیری باورهای ارتباطی درباره روابط زناشویی توسط آیدلسون و اپستاین (۱۹۸۱) ساخته شده است و نسخه فارسی آن توسط مظاهری و پور اعتماد (۱۳۸۰) هنجاریابی شده است. این پرسشنامه دارای ۵ خرده مقیاس است که عبارت‌اند از:
 - ۱- **باور به مخرب بودن مخالفت:** پذیرش، ناراحتی و تفسیر منفی اختلاف نظرها
 - ۲- **باور به عدم تغییرپذیری همسر:** اعتقاد به عدم قابلیت همسر در تغییر رفتارها و تکرار آن‌ها در آینده

1 Reliability Coefficient

2 Internal Consistency

3 Relationship beliefs inventory

۳- **باور به توقع ذهن‌خوانی:** انتظار اینکه بدون بیان و اظهار کردن، فرد احساسات، افکار و نیازهای همسر را بفهمد

۴- **کمال‌گرایی جنسی:** انتظار از همسر در ایجاد رابطه کامل جنسی در همه شرایط بدون توجه به شرایط وی

۵- **باور به تفاوت‌های جنسیتی:** انتظار یکسان از زن و مرد بدون در نظر گرفتن تفاوت‌های شناختی و فیزیولوژیکی و یا تفاوت‌های مادرزادی آن‌ها

سؤالات این پرسشنامه از نوع لیکرت می‌باشد و آزمودنی‌ها نظر خود را در مورد هر عبارت در قالب یکی از گزینه‌ها از کاملاً درست تا کاملاً غلط ابراز می‌دارند. با جمع زدن امتیازات مربوط به هر خرده مقیاس نمره خرده مقیاس مربوطه محاسبه و با جمع کردن نمره ۵ خرده مقیاس نمره کل باور ارتباطی محاسبه می‌شود. در این سیاهه نمره بالاتر نشان‌دهنده داشتن باور ارتباطی غیرمنطقی‌تر است. آیدلسون و اپشتاین (۱۹۸۲) در تحقیق خود نشان دادند که پایایی سیاهه باورهای ارتباطی با آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌ها از دامنه ۰/۷۲ تا ۰/۸۱ است و همچنین در تحقیق دیگر توسط ایمل کامپ، کرول، ساندرمن و رافان (۱۹۸۷) انجام شد پرسشنامه باورهای ارتباطی دارای پایایی درونی مناسب در دامنه ۰/۷۴ تا ۰/۸۳ و پایایی باز آزمایی ۰/۷۶ بود (بوشمن، ۱۹۹۸).

یافته‌ها

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نسخه ۱۸ نرم‌افزار SPSS استفاده شد. به منظور تحلیل توصیفی داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی نظیر فراوانی، میانگین و انحراف معیار و به منظور تحلیل استنباطی داده‌ها از آزمون لامبدای ویکلز^۱ و آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) استفاده شده است. نتایج مربوط به آزمون لامبدای ویکلز جهت سنجش تفاوت معنی‌داری بین مردان متأهل متقاضی طلاق و مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک از نظر سطح باورهای ارتباطی و گرایش به طلاق، در جدول ۲ ارائه شده و نشان می‌دهد که این تفاوت، معنی‌دار است. همچنین با توجه به مقدار F و سطح معناداری جدول مذکور می‌توان نتیجه گرفت که بین باورهای ارتباطی و گرایش به طلاق در دو گروه رابطه خطی وجود دارد.

جدول ۲. نتایج آزمون لامبدای ویکلز در رابطه با تفاوت باورهای ارتباطی و گرایش به طلاق در مردان متأهل متقاضی طلاق و مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک

متغیر	F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور اتا
باورهای ارتباطی	۱۷/۱۳	۲	۱۱۵	*./۰۰۰۱	۰/۳۳۸
گرایش به طلاق	۱۵/۲۵	۲	۱۱۵	*./۰۰۰۱	۰/۴۹۵

1 Wilks' Lambda

جهت بررسی دقیق تر تفاوت میانگین بین دو گروه، نتیجه آزمون تحلیل واریانس چند متغیری در خصوص باورهای ارتباطی و خرده مقیاس‌های آن در جدول ۳ ارائه شده است. همان‌طور که در این جدول ملاحظه می‌گردد با توجه به مقدار F محاسبه شده غیر از مؤلفه توقع ذهن خوانی ($F=0/749$)، تفاوت میانگین چهار مؤلفه دیگر یعنی باور به مخرب بودن مخالفت ($F=4/91$)، باور به عدم تغییرپذیری همسر ($F=2/48$)، کمال‌گرایی جنسی ($F=8/48$) و باور به تفاوت‌های جنسیتی ($F=6/10$)، در بین مردان متأهل متقاضی طلاق با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک در سطح $0/05$ معنادار است. همچنین تفاوت معناداری بین میانگین نمره کل باورهای ارتباطی ($F=17/59$) در بین دو گروه وجود دارد ($p < 0/05$).

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیری باورهای ارتباطی مردان متأهل متقاضی طلاق با

مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک

شاخص‌ها مؤلفه	گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی خطا	F	سطح معناداری
باور به مخرب بودن مخالفت (D.B)	خواهان ادامه زندگی مشترک	۶۰	۲۰/۱۶	۵/۸۷	۱،۱۱۸	۴/۹۱	۰/۰۰۴
	متقاضی طلاق	۶۰	۲۵/۴۲	۴/۴۹			
باور به عدم تغییرپذیری همسر (c.B)	خواهان ادامه زندگی مشترک	۶۰	۲۰/۸۸	۴/۴۱	۱،۱۱۸	۲/۴۸	۰/۰۰۵
	متقاضی طلاق	۶۰	۲۴/۱۶	۳/۲۳			
توقع ذهن خوانی (m.B)	خواهان ادامه زندگی مشترک	۶۰	۲۲/۸۷	۵/۶۹	۱،۱۱۸	۰/۷۴۹	۰/۰۸۶
	متقاضی طلاق	۶۰	۲۳/۳۴	۴/۵۱			
کمال‌گرایی جنسی (S.B)	خواهان ادامه زندگی مشترک	۶۰	۱۸/۳۲	۲/۷۳	۱،۱۱۸	۸/۴۸	۰/۰۰۱
	متقاضی طلاق	۶۰	۲۵/۷۲	۴/۶۶			
تفاوت‌های جنسیتی (M.F.B)	خواهان ادامه زندگی مشترک	۶۰	۱۸/۲۴	۴/۲۵	۱،۱۱۸	۶/۱۰	۰/۰۰۲
	متقاضی طلاق	۶۰	۲۴/۸۴	۳/۵۲			
نمره کلی باورهای ارتباطی (R.B)	خواهان ادامه زندگی مشترک	۶۰	۹۲/۷۶	۱۶/۷۸	۱،۱۱۸	۱۷/۵۹	۰/۰۰۱
	متقاضی طلاق	۶۰	۱۱۱/۴۸	۱۹/۶۸			

N= ۱۲۰

با توجه به مقایسه میانگین دو گروه می‌توان گفت مردان متأهل متقاضی طلاق در مقایسه با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک دارای نمره بالاتری در چهار مؤلفه "باور به مخرب بودن مخالفت" ($M=25/42$)، "باور به عدم تغییرپذیری همسر" ($M=24/16$)، "کمال‌گرایی جنسی" ($M=25/72$)، "باور به تفاوت‌های جنسیتی" ($M=24/84$)، و همچنین نمره کل "باورهای ارتباطی" ($M=111/48$)، هستند. طبق جدول فوق، بیش‌ترین میانگین در مردان متأهل متقاضی

طلاق مربوط به متغیر کمال‌گرایی جنسی ($M=25/72$) و کمترین میانگین مربوط به متغیر باور به عدم تغییرپذیری همسر ($M=24/16$)، می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین دو گروه مردان متأهل متقاضی طلاق با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک در نمره کل باورهای ارتباطی تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($F=17/59$ و $p<0/05$). این نتیجه منطبق با یافته‌های ادیب‌راد و ادیب‌راد (۱۳۸۵)، ادیب‌راد و همکاران (۱۳۸۴)، حیدری و همکاران (۱۳۸۹)، همامسی (۲۰۱۰)، وودز (۲۰۰۹)، استاکرت و بوریسک (۲۰۱۲) می‌باشد. طبق مطالعات انجام‌شده، باورهای ارتباطی، در کیفیت ارتباط نقش مؤثری دارند. در واقع این باورها یکی از مهم‌ترین فاکتورهای پیش‌بینی‌کننده تعهد شخصی افراد در باقی ماندن در روابط عاشقانه محسوب می‌شوند. در صورتی که این باورها غیرمنطقی باشند رابطه زودتر تخریب‌شده و به سمت جدایی پیش می‌رود.

براساس نتایج حاصل از این پژوهش بین دو گروه مردان متأهل متقاضی طلاق با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک در باور به مخرب بودن مخالفت تفاوت وجود دارد و در سطح معنی‌داری این متغیر در میان متقاضیان طلاق بیشتر است. این یافته نیز منطبق بر مطالعات پیشین است (همامسی، ۲۰۱۰؛ ادیب‌راد و ادیب‌راد، ۱۳۸۵؛ حیدری و همکاران، ۱۳۸۹؛ وودز، ۲۰۰۹؛ استاکرت و بوریسک، ۲۰۱۲). باور به مخرب بودن مخالفت یعنی اینکه دو طرف هرگز نمی‌توانند نظر مخالف هم را بپذیرند. این امر باعث می‌شود که فرد خوشبختی و تفاهم را مشروط به عدم وجود هرگونه اختلاف‌سلیقه و اختلاف نظر بداند. لذا در صورت بروز هرگونه اختلاف نظر و تفاوتی، تصمیم می‌گیرند تا از یکدیگر جدا شوند. وجود چنین باور و نگرشی در یک ارتباط موجب می‌شود که طرفین از ابراز هرگونه مخالفت نسبت به عقاید و نگرش‌های یکدیگر سر باز زده و به مرور زمان با انباشتی از تنش‌های حل‌نشده مواجه شوند. ارتباطی که در آن طرفین به هر دلیلی ابراز مخالفت نمی‌کنند به مرور زمان دچار تنش شده و در اکثر مواقع از هم می‌باشد.

نتایج این پژوهش نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین دو گروه مردان متأهل متقاضی طلاق با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک در باور ارتباطی توقع ذهن‌خوانی وجود ندارد. توقع ذهن‌خوانی به این معنی است که فرد اعتقاد دارد که همسرش باید بدون نیاز به گفتن و اظهار کردن، احساسات و افکار و نیازهای او را حدس بزند. در این صورت فرد هر رفتار همسرش را که مطابق میل خود نبیند، عدم درک همسر تلقی می‌کند. لذا وارد یک چرخه معیوب از عدم ابراز احساس و ناراحتی از درک نشدن قرار می‌گیرد و به این نتیجه می‌رسد که ادامه این زندگی امکان‌پذیر نیست. اصولاً رفتار ذهن‌خوانی در میان زنان در مقایسه با مردان بیشتر دیده می‌شود. تقریباً اکثر مطالعات صورت گرفته در رابطه با بررسی باورهای ارتباطی زوجین در آستانه طلاق بر

روی زنان انجام گرفته است. نتایج این تحقیق که نمونه مردان را به کار بسته تا حدودی می‌تواند تفاوت در این زمینه را توجیه کند. وقتی که در یک ارتباط، طرفین خواسته‌ها و انتظاراتشان را بیان نمی‌کنند و توقع دارند که طرف مقابل این انتظارات را حدس بزند در این صورت، بخش اعظمی از انتظارات بدون جواب می‌ماند و رابطه به‌مرورزمان به سمت از هم گسیختگی پیش می‌رود.

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش بین دو گروه مردان متأهل متقاضی طلاق با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک در باور به عدم‌تغییر پذیری همسر تفاوت وجود دارد و این متغیر در سطح معنی‌داری در متقاضیان طلاق بیشتر است. این یافته نیز منطبق با مطالعات پیشین است (همامسی، ۲۰۱۰؛ ادیب راد و ادیب راد، ۱۳۸۵؛ حیدری و همکاران، ۱۳۸۹؛ وودز، ۲۰۰۹؛ استاکرت و بوریسک، ۲۰۱۲). تغییرناپذیری به این معناست که فرد معتقد است علت وجود مشکلات رفتاری در افراد امری ذاتی بوده و لذا هرگونه تلاش برای تغییر دیدگاه‌ها و رفتارهای طرف مقابل بی‌فایده است. به همین دلیل فرد هیچ‌گونه تلاشی برای تغییر وضع موجود از خود نشان نمی‌دهد که همین امر می‌تواند باعث از دست دادن تفکر حل مسئله شده و مشکلات روزبه‌روز عمیق‌تر و پیچیده‌تر شود. این یافته نیز منطبق با مطالعات پیشین است (حیدری و همکاران، ۱۳۸۹؛ وودز، ۲۰۰۹؛ استاکرت و بوریسک، ۲۰۱۲). زوجینی که اختلافات زناشویی را ذاتی و غیرقابل تغییر می‌دانند هر گونه تلاش برای حل مشکلات را رد می‌کنند. در صورت، به‌مرورزمان به سمت تنش بیشتر و فروپاشی پیش می‌روند.

بر اساس یافته‌های حاصل از این پژوهش، تفاوت معناداری بین دو گروه مردان متأهل متقاضی طلاق با مردان متأهل خواهان ادامه زندگی مشترک در باور به کمال‌گرایی جنسی و همچنین باور به تفاوت‌های جنسیتی وجود دارد. منظور از کمال‌گرایی جنسی این است که فرد از همسر خود انتظار دارد در همه شرایط و بدون توجه به شرایط جسمانی و روانی وی رابطه جنسی کاملی را با او برقرار کند و هر موقع که او نیاز داشت، رابطه در بهترین شکل خود باید برقرار شود و اگر در برخی موارد در برقراری رابطه مشکلاتی پیش آمد و همسر نتوانست با او رابطه جنسی برقرار کند فرد احساس می‌کند از چیزی که حق خودش بوده محروم شده و همسرش به خواسته‌های او توجهی نمی‌کند. با توجه به نتایج تحقیق حاضر، این باور یکی از باورهای غیرمنطقی شایع در میان مردان متأهل متقاضی طلاق محسوب می‌شود. منظور از باور به تفاوت‌های جنسیتی این است که فرد بدون توجه به تفاوت‌های شناختی و فیزیولوژیکی و یا تفاوت‌های مادرزادی که در بین زنان و مردان است از همسر خود انتظار دارد که در همه شرایط یکسان عمل کند و اصلاً به این فکر نمی‌کند که در بین دو جنس تفاوتی هست و بعضی موقعیت‌ها و شرایط در زندگی وجود دارد که هر فرد با توجه به جنسیت خودش باید با آن‌ها برخورد کند.

مشکل در برقراری ارتباط مطلوب با متقاضیان طلاق به علت حالات و احساساتی از قبیل خشم و اندوه که این دسته از افراد تجربه می‌کنند یکی از محدودیت‌های اساسی این تحقیق به شمار می‌رود که می‌تواند در نتایج و انگیزه آزمودنی‌ها در پاسخ به سؤالات پرسشنامه تأثیرگذار باشد. همچنین

در این پژوهش از نمونه در دسترس استفاده شده است و از این رو ویژگی‌های نمونه‌گیری تصادفی در مورد یافته‌های این تحقیق اعمال نشده است. لذا تعمیم‌پذیری یافته‌های مربوط به این پژوهش با احتیاط بیشتری باید صورت گیرد. از نتایج این تحقیق می‌توان در برنامه‌های آموزشی قبل از ازدواج به منظور شناسایی فاکتورهای ارتباطی پیش‌بینی کننده طلاق و کمک به کاهش آن‌ها استفاده نمود. از پژوهش‌های آتی انتظار می‌رود تا با بررسی میزان نقش فاکتورهای پیش‌بینی کننده طلاق، تأثیر هر کدام از این متغیرهای تأثیرگذار را به‌طور مجزا بررسی کنند.

منابع

- ادیب راد، نسترن و ادیب راد، محمد (۱۳۸۵). بررسی رابطه باورهای ارتباطی با دلزدگی زناشویی در زنان مراجعه کننده به مراکز قضایی و زنان مایل به ادامه زندگی مشترک. تازه و پژوهش‌های مشاوره، جلد ۳، شماره ۱۳.
- ادیب راد، نسترن؛ مهدوی، اسماعیل؛ ادیب راد، مجتبی؛ دهشیری، غلامرضا (۱۳۸۴). مقایسه رابطه باورهای ارتباطی زنان مراجعه کننده به مراکز قضایی و زنان مایل به ادامه زندگی مشترک شهر تهران. خانواده پژوهی، سال اول، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۴.
- جعفری، اصغر (۱۳۸۷). اثربخشی رویکرد ارتباطی ستیر در کاهش احتمال وقوع طلاق در زوجین متعارض. سومین کنگره ملی آسیب شناسی خانواده.
- حیدری، محمد؛ مظاهری، محمدعلی؛ پوراعتماد، حمیدرضا (۱۳۸۹). بررسی رابطه باورهای ارتباطی با احساسات مثبت نسبت به همسر. خانواده پژوهی، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۴.
- خوش کنش، ابولقاسم (۱۳۸۶). بررسی روابط ساده و چندگانه پیش‌بینی‌های شناختی، شخصیتی، مذهبی با احساس شادکامی و ارتباط این متغیرها با عملکرد تحصیلی و سلامت روانی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، پایان نامه دکتری، دانشگاه چمران اهواز.
- ریاحی، محمد اسماعیل؛ علیوردی نیا، اکبر؛ بهرامی کاکاوند، سیاوش (۱۳۸۶). مجله پژوهش زنان، دوره ۵، شماره ۳، زمستان ۱۳۸۶: ۱۰۹-۱۴۰.
- صاحبی، علی؛ شایسته، گلناز؛ علیپور، احمد (۱۳۸۵). بررسی رابطه رضایت مندی زناشویی با باورهای ارتباطی و انتظارات غیرمنطقی زوجین. فصلنامه خانواده پژوهی، شماره ۷، دور دوم، پاییز.
- صفوی، محبوبه؛ محمودی، محمود؛ قصاب مظفری، نسرین (۱۳۸۵). علل طلاق در زوجین مراجعه کننده به دادگاه‌های خانواده شهر تبریز. مجله پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، سال اول، شماره اول، بهار ۱۳۸۵.
- صیادپور، زهره (۱۳۸۴). ازدواج موفق: بررسی رضایت از ازدواج در دانشجویان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.

- نظری بولانی، گوهر (۱۳۸۸). رابطه تفکرات غیرمنطقی و ریخت‌های شخصیتی A و B با رضایت شغلی دبیران مقطع متوسطه شهرستان کرمانشاه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- نظری، علی محمد (۱۳۸۶). مبانی زوج درمانی و خانواده درمانی، تهران، انتشارات علم.
- نوابی نژاد، شکوه (۱۳۸۰). مشاوره ازدواج و خانواده درمانی. تهران: انجمن اولیا و مربیان.
- Addis J. & Bemard ME. (2012). Marital adjustment and irrational beliefs. *Journal of rational Emotive and cognitive behavioral therapy*, 20, 3-13.
- Bemejo-tor,L, & Prieto-ursua,m. (2006). Teachers irrational belief and their relationship to distress in the profession-psychology in spain,10(1):88-96.
- Bernard, M.E. & Diguspe, R. (2009). Rational emotive therapy: a critical of the therapy and therapy of Albert Ellis. New York: Academic press, INC.
- Davies, F. (2006). Irrational beliefs and unconditional self-acceptance. I.correlational evidence linking two key features of REBT. *Journal of Rational – Emotive & cognitive-Behavior therapy*, 24, retrieved from www.proquest.umi.com.
- Ewertzon, M., Lützen, K., Svensson, E., & Andershed, B. (2010). Family members' involvement in psychiatric care: Experiences of the healthcare professionals' approach and feeling of alienation. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 17, 422-432.
- Fowers, B.. (2013). The limits of a technical concept of a good marriage: Exploring the role of virtue in communication Skills. *Journal of Marital and Family Therapy*, 27, 327-340.
- Hamamci, Z. (2010). Psyfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *university of Gaziantep,turkey.social behavior and personality*.33(4),313-328.
- Harway,M. (2011). Hand book of couple's therapy.hoboken.new jersey.
- Karney, B. & Mcnulty, J. (2001). Cognition and the development of close relationship. *Interpersonal processes*.new York: Wiley.
- Kettrey,H. ,Eery,B. (2006). Communication styles and marital satis faction in Israeli and American couples.*journal of family violence* 6.
- Nichols,M.P. ,& Schwartz,R.C. (2011). The essentials of family therapy .American-A person education company.
- Stackret,R. & Burisk,K.(2012). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, genered irrational relationship beliefs & young adult romantic relationship satisfaction personality & individual defferences.vol.34 (8), p.1419.
- Woods, P. (2009). Irrationality profiles for Beliefs that disturbs. *Family institute for Rational – Emotive therapy*.
- Uebelacker LA. & Whisman MA . (2011). Relationship beliefs, attributions, and partner behaviors among depressed married women. *Cognitive Therapy and Research*, 29(2), 143-154.